

Wickmanit från Nordmarks odalfält

I stufmaterial tillhörigt Naturhistoriska riksmuseet (NRM) har fluorit sparsamt tryfferad med kristaller av wickmanit, $\text{MnSn}(\text{OH})_6$, noterats. Gustaf Flinks originaletiketter anger Nordmark som fyndort, men inget mer precist torde kunna sägas om stufvernas ursprung på basis av tillgänglig information.

Det vackraste provet av tre kända, med katalognummer 221388, har dimensionerna 50 x 30 x 25 mm. Underlaget består av magnetit-amfibolskarn, i vilket ett hålrum huvudsakligen fyllts med blekt grågrön fluorit i form av oktaedrisk kristaller, komplext sammanvuxna och av upp till ett par millimeters storlek. En senare generation av färglös fluorit samt sulfider (pyrit, kopparkis) och kalcit förekommer mindre rikligt. Kristallindividerna av wickmanit, omkring tio till antalet (0.5-1.5 mm), bildar något förvridda oktaedrar, delvis inväxta i varandra och är påväxta grön fluorit. De är gula och genomsynliga. Några metalliska stänk på wickmanitkristallerna har tolkats som disparata sulfidkorn. Detta är för övrigt i paragenetiskt hänseende i överensstämmelse med författarens tidigare observationer av Långbanmaterial, där mikroskopisk, selenhaltig blyglans förekommer på wickmanit.

Nordmarkswickmaniten har verifierats med energidispersiv mikroröntgenanalys (EDS). Ett enkelt optiskt test visar ingen markerad anisotropi, varför mineralet torde vara kubiskt (ej tetrawickmanit).

Wickmanit är en typisk sent bildad fas, vid för geologiska förhållanden låga temperaturer och i en vattenrik miljö. Succesjonen är rimligen: skarnmineral -> fluorit -> wickmanit -> sulfider. Källan till det tenn (Sn) som ingår förblir här okänd. Från vårt land har tidigare fynd gjorts vid Långban (typlokalen), Getbergsgruvan och Utö; vid dessa platser har primära tennmineral som kassiterit och stannoidit påträffats.

Dan Holtstam